

Jelenetek egy kivégzésből-t lehet majd a POSZT-on látni. A határon túli színházak közül elsősorban a sepsiszentgyörgyi társulat és Bocskári László előadásai hiányoznak: Tamási Aron-értelmezésük, (Magyarországon is vendégszerepelt), A csoda valóban új- és korszerű Tamási-olvasatával, nagyszerű színészi játékkal mindenképpen jelentős és versenyképes előadás lett volna. Érthetetlen, hogy az évek óta gyengén szereplő – tavaly éppen Németh Ákos Müller táncosai című darabját bemutató – nagyváradi színház hogyan tudta lekörözni a sepsiszentgyörgyi társulat előadásait. A klasszikusok újragondolása szempontjából jelentős a Nemzetiben létrehozott Bánk bán, Vidnyánszky Attila rendezése. Ez sem lesz látható a POSZT-on. Hasonlóképpen hiányzik az újvidéki Pác is, melyet Hamvas Béla Karneváljából rendezett Mezei Kinga. Pedig ez az előadás mind a dramaturgi-rendezői adaptáció szempontjából, mind egy rendhagyó színházi játéknyelv megteremtésével újat hozott a kortárs magyar színházban.

Egyetlen fiatal, strukturán kívüli vagy alternatív társulat sem lesz jelen a POSZT-on, sem a Krétakör (mondjuk, A hideg gyermekkel), sem a Szkéné a Parasztoperával. És persze nem lesz egyetlen táncos vagy zenés előadás sem. Pedig a Barbárok, a Közép-Európa Táncszínház előadásának helye lehetne itt. Szintén versenyképes lenne A törpe című opera, Zsótér Sándor rendezése és Alföldi Róbert szegedi Faustja. Nincs semmiféle művészi kockázatvállalás: az egyetlen, művészi szempontból kihívást jelentő, valóban radikális előadás a kiváló Radnóti-beli Medea. De azt egyelőre nem tudhatni, hogyan illeszkedik majd ebbe a válogatásba, és milyen következményei lesznek a környezetnek az előadásra nézve.

Az elmúlt néhány évben megnőtt a külföldi színházvezetők, kritikusok érdeklődése a kortárs magyar színház iránt: a POSZT-ra vendégek érkeztek, külföldi sajtója volt (tavaly például az American Theatre részletesen méltatta Zsótér Galileijét és Schilling W – Munkáscirkuszát). Ez a mostani válogatás, úgy gondolom, sem a hazai, sem a külföldi szakma érdeklődésére nem tarthat számot. Nem láthatók majd újraértelmezett klasszikusok, radikális olvasatok, fiatal alkotók új színházi nyelve sem jelenik meg.

Az idej POSZT szinte cinikus vélemény lesz a kortárs magyar színházról. Talán azt üzeni, hogy ez a válogatás azért ilyen, mert „ez van” (illetve volt) – a 2002–2003-as évadban. Úgy vélem, ez nem igaz. Igaz viszont, hogy a POSZT nem akarja a magyar színház esztétikai szempontból értékes élvonalát felvállalni. A fesztivál megtalálta helyét Pécsen, és nagyszerűen működik ott, de egyelőre nem találja rendeltetését, feladatát, esztétikáját, tartalmát. A magyar színház élvonalának képviselője, a kockázatvállaló, újszerű, irányadó, nemzetközi érdeklődésre is számot tartó produkciók meghívása helyett fontosabbnak tűnik a helyi közönségigények kiszolgálása. Pedig, ha nem is sok, de azért a kortárs magyar színháznak vannak értékei.

SÁNDOR L. ISTVÁN

Nem kell a tükör

Nem az a baj Németh Ákos válogatásával, hogy túl sok benne a közepes előadás, inkább az, hogy nem tükröz egyértelmű színházi ízlést, határozott értékvalasztásokat. Többnyire csak személyes kötődések, elkötelezettségek olvashatók ki belőle, no meg némi színházi sznobéria, és az indokoltnál jóval több a szervezőknek tett gesztus. Mindez rendjén is lenne – elvégre a válogató is csak ember –, ha döntéseit bármiféle szakmai értékrend visszaigazolná.

Németh Ákos szerint három társulat emelkedik ki a magyar mezőnyből, hisz tőlük két-két produkciót is beválogatott. A Ka-

tona és a Radnóti vezető szerepéről beszélni ma már közhely, holott a két színház idej teljesítménye számos válságjelet mutat. Ezért értelmetlen több produkcióval is szerepeltetni őket, különösen akkor, ha a beválogatott előadások egyáltalán nem átütő erejűek. Ugyanakkor a Budapesti Kamaraszínház ilyen kiemelése teljesen indokolatlan. Mint ahogy védhetetlen az is, hogy az erdélyi színházakat éppen az a nagyváradi társulat képviseli, amely évek óta az egyik leggyengébb teljesítményt nyújtja.

De ha bármilyen más szempont szerint vizsgáljuk is a listát, hasonlóan torz képhez jutunk. Németh Ákos válogatása szerint például a magyar színházi repertoárt regény- (és film-) adaptációk határozzák meg. (Az előbbiből öt, az utóbbiból kettő szerepel a programban.) A fesztivál műsorából az is egyértelműnek látszik, hogy a magyar színjátszást a harmincas évei végén, a negyvenes évei elején járó rendezőnemzedék uralja. (Az idősebbeket csak Szikora János, a fiatalabbakat csak Béres Attila és Forgács Péter képviseli.) Németh Ákos listája alapján arra következtethetünk, hogy a magyar színházművészet a kellemesség esztétikai kategóriája körül forog, más közös nevezőt ugyanis aligha találni a Valahol Európában és a Jelenetek egy kivégzésből vagy Az imposztor és Az ördög, netán Az utolsó tangó... és Az időta előadása között. Ráadásul a fesztiválprogram azt a látszatot is kelti, hogy a kőszínházakon kívül nincs semmiféle színházi élet.

Akárhogy forgatjuk is a listát, az derül ki belőle: a POSZT idej programja alkalmatlan arra, hogy tükröt tartson a szakma elé. Nem orientál jelentős előadásokra, nem igazol vissza folyamatokat, nem erősít meg tendenciákat, nem emel ki műhelyeket. Nem készlet önvizsgálatra, nem ingerel termékeny vitára, mert még kockázatvállalásában is biztosra megy. Egyetlen igazán formabontó előadást vállal, a minimálszínházi Medea-t, amely kétségtelenül az idej színházi évad legnagyobb szakmai sikere. De már nem vállalja a hasonlóképp erős szakmai figyelmet keltő Borisz Godunovot,* amelynek némileg ellentmondásosabb volt a fogadtatása. Pedig ez volt a Madách Kamara eddigi legradikálisabb lépése; messze túlmutat a közönségbarát Barker-előadáson, amely ott lesz majd Pécsen. És nyilván eszébe sem jut a Vidnyánszky Attila rendezte Bánk bán, amely mind formanyelvében, mind értelmezésében kétségtelenül az utóbbi évtized legradikálisabb Katona-olvasata.

Németh Ákos válogatása nem vesz tudomást jelentős színházi műhelyekről sem, amelyek az utóbbi években elsősorban a határon túl szerveződnek. A kolozsvári előadások például mindig nagy késéssel jutnak el Magyarországra; úgy tűnik, inkább keltenek figyelmet Bukarestben, mint Budapesten. A sepsiszentgyörgyi előadásokat viszont rendre látni Pesten is. Ezért érthetetlen valamilyen Bocskári-rendezésnek, akár A csodának, akár a Romeo és Juliának a mellőzése. Hasonlóképp megmagyarázhatatlan, hogy a tavalyi kisvárdai fődíjas Pác, a fiatal újvidéki társulat előadása hogyan kerülhetett el a válogató figyelmét.

Németh Ákos egészében negligálta a nem kifejezetten kőszínházi formációkat. Pedig a Krétakör mellőzése ma már teljességgel védhetetlen. (Akár a Hazámhazámnak, akár A hideg gyermeknek helye lenne a programban.) Felfedezésszámba menő a Maladype cigányszínház előadása, a Bolondok iskolája is (a tehetséges Balázs Zoltán rendezése). Szerintem a Stúdió „K”-nak is helye lenne a fesztiválon, mások Pintér Béla társulatát reklamálják. Németh Ákos egyáltalán nem figyel a határterületekre sem, a színház érintkezéseire a táncsal, zenével, képzőművészettel, performance-szal. Pedig például Horváth Csaba Barbárokja, Szőke Szabolcs Bohóc Bibliája izgalmasabbá tehetné a programot.

Mindezt azonban kár Németh Ákost hibáztatni. Ugyanis a szakma jelenleg egyáltalán nem igényli azt, hogy tükröt tartsanak elé. A POSZT sem erre lett kitalálva. A honi színjátszásnak ma nem érdeke az, hogy reális képet adjon és kapjon önmagáról. Mintha a magyar színház ma azt szeretné, hogy ne lehessen megítélni: hol is tart, merrefelé mozdul, mennyit is ér valójában a tel-

„A Stúdió »K«-nak is helye lenne a fesztiválon” (A képen a Bohóc Biblia)

Schiller Kata felvétele

jesítménye (különösen nemzetközi mércével mérve). Hogy ne essék szó róla, valójában mennyit is érnek a még működő társulatok, mennyi szellemi és fizikai energia érődik egy-egy elkészült produkcióban. Hogy ne kérdezzen rá senki: igazolják-e az együttesek és az alkotók addigi hírnevüket újabb produkcióikkal. Hogy ne legyen vita témája: miért nem kerülhetnek helyzetbe fiatal, ambíciós alkotók, miért nem formálódhatnak friss szellemű társulatok. A lassú, de ma már visszafordíthatatlannak látszó színházi

erőzioról (amelynek egyértelmű bizonyítéka ez a jellegtelen fesztiválprogram) a szakma egyszerűen nem akar tudomást venni. A maga szempontjából bizonyára igaza is van: amin nem akar senki változtatni, azzal valóban nem is érdemes őszintén számot vetni.

* A *Borisz*-előadás pécsi hiányát némileg (és groteszk módon) pótlandó, e számunk mellékleteként közöljük a teljes dráma Térey János és Radnai Annamária készítette új fordítását. (A Szerk.)

	A TALÁLKOZÓ VERSENYPROGRAMJA		
	Nemzeti Színház	Kamaraszínház	Stúdiószínház
Június 5. csütörtök	18.00 Rokonok Nagyváradai Állami Színház	21.30 Az utolsó tangó Párizsban Budapesti Kamaraszínház	
Június 6. péntek	19.00 Vízkereszt vagy amit akartok Móricz Zsigmond Színház, Nyíregyháza	19.30 Az utolsó tangó Párizsban Budapesti Kamaraszínház	
Június 7. szombat	18.00 Az imposztor Pécsi Nemzeti Színház	21.00 Az ördög Radnóti Miklós Színház, Budapest	
Június 8. vasárnap	16.00 és 20.00 Valahol Európában Gárdonyi Géza Színház, Eger	19.00 Az ördög Radnóti Miklós Színház, Budapest	21.00 és 23.00 Top Dogs Katona József Színház, Budapest
Június 9. hétfő	19.00 Jelenetek egy kivégzésből Madách Kamara, Budapest	19.30 Medea Radnóti Miklós Színház, Budapest	
Június 10. kedd	17.30 Jelenetek egy kivégzésből Madách Kamara, Budapest	19.00 Medea Radnóti Miklós Színház, Budapest	20.30 Rose Budapesti Kamaraszínház
Június 11. szerda	19.00 Úri muri Hevesi Sándor Színház, Zalaegerszeg	17.00 és 21.00 Nem fáj Szabadkai Népszínház	19.30 Rose Budapesti Kamaraszínház
Június 12. csütörtök	17.30 Hazatérés Dániába Petőfi Színház, Veszprém	19.00 Az idióta Katona József Színház, Budapest	20.30 Egerek és emberek Csiky Gergely Színház, Kaposvár
Június 13. péntek		19.00 Az idióta Katona József Színház, Budapest	17.00 és 20.30 Egerek és emberek Csiky Gergely Színház, Kaposvár
Június 14. szombat	19.00 POSTTÁR – díjkiosztó gálaest		